

Manželstvo navždy!

Alexander Spesz

29. marca 2019 ✚ Cirkev ✚ Manželstvo

Zdroj: commons.wikimedia.org

Cirkev po stáročia veľmi dobre vedela, že ak pojmy, ktoré čerpajú svoju platnosť z objektívnych zdrojov, či už prirodzených a zmyslových, či rozumom reflektovaných alebo dokonca Bohom zjavených, vystaví subjektívnej nálade a pocitu, tak upadneme do pojmového a tým aj spoločenského chaosu, v ktorom sa dá spochybniť v konečnom dôsledku čokoľvek. Ten kto tvrdí, že nerozumie dobre základným pojmom a z nich zloženým vetám, ako sú „vernosť“, „koniec života“, „všetky dni života“, „neopustiť“ či „je toto vaše rozhodnutie slobodné a úprimné?“, „ste rozhodnutí žiť v úprimnej láske a vo vzájomnej úcte **po celý život**?“, „sľubuješ pred všemohúcim Bohom, že jej budeš **verným manželom** a že ju **nikdy neopustiš** ani v šťastí ani v nešťastí, ani v zdraví ani v chorobe, a že ju budeš milovať a ctiť **po všetky dni svojho života**?“, „ja, M., beriem si teba, M., za manželku a sľubujem pred všemohúcim Bohom, že ti budem verným manželom a že ťa **nikdy neopustím** ani v šťastí ani v nešťastí, ani v zdraví ani v chorobe a že ťa budem milovať a ctiť po všetky dni svojho života“ etc., čiže ak tvrdí, že nerozumie tomu čo počul pri obrade z úst kňaza, bez ohľadu na kvalitu nejakého poučenia, ten môže v konečnom dôsledku spochybniť aj záväznosť svojho rodičovstva, pretože pri manželskom akte zle chápal o čo sa jedná. On si nemyslel, že súloží, aj keď nastali všetky sprievodné znaky kopulácie, pretože on mal v danej chvíli iné, a síce mylné, informácie a pocity ohľadom toho, čo je to manželský akt. A tak teda nemôže byť ani zodpovedný za následok, ako vlastne nie je zodpovedný ani za to, že uzavrel s danou osobou, s ktorou došlo ku konzumácii sviatosti, manželstvo.

Vo svojej poblúdenosti si predkladatelia podobných inovácií neuvedomujú (či možno až dobre uvedomujú), že ich metóda spochybňovania zrozumiteľnosti základných pojmov sa môže ľahko v konečnom dôsledku obrátiť proti celej spoločnosti a teda aj proti nim. Ak totiž niekto tvrdí, že základné pojmy ľudskej civilizácie ako „vernosť“, „koniec života“, a pod. sú nezrozumiteľné a rôzne interpretovateľné, ako nám potom dokáže, že aj pojmy, ktoré používa teraz, pri nastolovaní požiadavky rozvodu, sú mu zrozumiteľné a je o nich správne poučený? Ak tvrdí, že nebol „správne a náležite poučený“, kto nám zaručí, že týmto slovám, ktoré používa náležite rozumie, ak predtým nerozumel slovám iným, rovnako elementárnym? A máme po tom všetkom vôbec istotu, že aj my rozumieme týmto slovám? Čo ak aj my sme boli od detstva nenáležite informovaní o ich význame? Čo od nás vlastne taký človek požaduje? Pevné rozhodnutie vo svete pojmov, kde je všetko relatívne a spochybniteľné? Kto a čo, by mu mohol garantovať v takom svete? Odpoveď je ale jasná: ktokoľvek a čokoľvek, podľa momentálnej nálady, mocenskej konštelácie a rozmaru. Chaos, anarchia hedonizmu, nálad, chvíľkových

rozmarov a pocitov, svojvôľa, rozklad, to je to o čo tu ide. A komu? Ved' spoločnosť predsa nedokáže žiť trvalo v chaos, tak kto by niečo také plánoval? Nedokáže to, ale zato chaos a rozklad privádza množstvo duší do zatratenia, čo istým osobám vyššieho metafyzického rádu náramne vyhovuje. A o pomocníkov, metafyzicky nižšieho rádu, či už dobromyseľných, sentimentálnych, naivných alebo aj tých zasvätených, zdá sa nie je núdza.

Nasledujúci text jasne ukazuje aké bolo, je a bude pre všetkých – od posledného laika až po pápeža – , záväzné učenie Cirkvi, nech sa deje čokoľvek. (pozn.redakcie)

A. Prirodzené manželstvo

Prvotným cieľom manželstva je plodiť a vychovávať deti, druhotným vzájomná pomoc a liek žiadostivosti. (C. 1013, § 1.) Podstatné vlastnosti aj čisto prirodzeného manželstva sú: *jedinosť a nerozlučiteľnosť*. (C. 1013, § 2.) Manželstvo musí byť monogamné. ...

I prirodzené manželstvo musí byť nerozlučiteľné. Ak by také nebolo, výchova detí by nebola dokonalá, hoci na ňu každé dieťa má prirodzené právo. I vzájomná pomoc manželov by tým utrpela, ba vôbec by nebola možná z obavy, že jedného dňa by manželstvo mohlo prestať. Čo znamená rozluka pre štát a pre spoločnosť vôbec, je každému jasné. „Lebo skúsenosť nám bezpečne ukazuje, že neochvejná pevnosť manželstva je najbohatším zdrojom počestnosti života a bezúhonnej mravnosti. Keď tento poriadok zachováme, zabezpečíme šťastie a blaho štátu, lebo štát je taký, aké sú rodiny a ľudia, z ktorých sa skladá, podobne ako telo z údov. Preto tí, ktorí neohrozene hája nedotknuteľnú pevnosť manželstva, získavajú si veľké zásluhy nielen o súkromné blaho manželov a dietok, ale aj o verejné blaho ľudskej spoločnosti.“ (Encyklika Pia XI., O kresťanskom manželstve) Národy, ktoré uvoľňujú manželský zväzok, vymierajú. Rozvod rozmnožuje počet nemanželských detí, čo nemôže byť ideálom ani jedného štátu. Jednotliví nešťastní manželia musia prinášať túto obeť na prospech celku, ktorý by utrpel tým, že zväzok by sa uvoľnil. „Manželstvo“, hovorí Goethe, ktorý iste nebol na tomto poli rigoristom – „musí byť nerozlučiteľné, lebo prináša toľko šťastia, že všetky jednotlivé nešťastia nedajú sa s ním porovnať. A čo hovoria ľudia o nešťastí? Je to netrpezlivosť, ktorá sa občas zmocňuje človeka, ktorý vtedy ráči sa cítiť nešťastným.“ Inak ani Cirkev nenúti ani jedného manžela, aby žil s človekom, ktorého už vôbec nemôže zniesť. Dišpenzuje ho od spoločného života (a toro et mensa), len neuvolní zväzok, keby chcel uzavrieť nové manželstvo, ktoré si väčšina beztak nepraje.

Manželstvo zákonite uzavreté medzi nepokrstenými sa volá *zákonité* (matrimonium legitimum).

Ak manželstvo je síce neplatné, ale aspoň jedna stránka dobromyseľne ho považuje za platné, keďže bolo právoplatne uzavreté, volá sa putatívne, čiže predpokladané. Prestane ním byť ak obidve stránky sú presvedčené o neplatnosti (C. 1015, §§ 3 – 4). Manželstvo užíva prednostné právo. Preto v pochybnosti má sa považovať za platné, kým sa nedokáže opak (C. 1014.) No viera má ešte väčšie prednostné právo (C. 1127); preto ak nastane medzi nimi kolízia, zvíťazí viera. (*Jedná sa tu o manželstvá pohanov, čiže je reč o pavlovskom privilegii, pozn. red.*)

B. Svätosť manželstva

1. §. Povaha, látka a forma, vysluhovatelia, účinky

Tú istú prirodzenú manželskú zmluvu povýšil Kristus na sviatosť, takže medzi pokrstenými nie je možná manželská zmluva, ak nie je zároveň i sviatosťou (C. 1012) ... Manželstvo ako sviatosť má tiež svoju *látku a formu*. Lenže tu netreba zabúdať, že je to zmluva, ktorej podstatu určuje niečo iného ako napr. v krste obliekanie vodou a sprevádzajúce slová. Podľa toho *vzdialenou látkou* sú tu telá kontrahentov, pokiaľ sú spôsobilé plodiť deti. *Najbližšou látkou* je odovzdanie práva na telo, aby sa mohli plodiť deti. Ale toto právo nemusí druhá strana prijať. Preto *formou* je práve toto prijatie druhou stránkou. Keďže však manželstvo je dvojstranná zmluva, obidve stránky majú toto právo odovzdať a prijať. To sa má stať z príkazu Cirkvi ústne, ale z rozumného dôvodu, ako u nemých, aj iným zmyslovým znakom, ako kývnutím hlavy a pod. Avšak musí to byť viditeľný znak, inak niet zmluvy, ale ani sviatosti. (C. 1088, § 2.)

Keďže manželstvo je zmluvou, jeho vysluhovateľom nie je kňaz, ktorý ho žehná, ako to s Melchiorom Canom tvrdili niektorí teológovia, lež sami snúbenci, ktorí uzatvárajú zmluvu. Je to stará náuka. Už sv. Tomáš napísal: „Súhlas osôb, oprávnených uzavrieť zmluvu, vyjadrený slovne nimi samými, spečatuje manželstvo ... Všetko ostatné patrí k slávnostnosti sviatosti. Preto kňazské požehnanie nie je potrebné v manželstve ako jeho podstata.“ (Suppl. qu. 45) A tridentský snem iba potvrdil tento názor, keď vyhlásil, že manželstvo uzavreté bez kňaza je pravdivé, kým Cirkev ho nepovažuje za neplatné. (Dekrét “Tametsi” Denz. 990) A Cirkev sa podľa toho i spravuje. V nebezpečenstve smrti platné a dovolené je manželstvo uzavreté iba pred dvoma svedkami.

Z platného manželstva vznikne medzi manželmi *večný a výlučný zväzok*. ... *Platné a dokonané manželstvo kresťanov* (matrimonium ratum et consummatum) **nijaká ľudská moc, teda ani pápež, nemôžu rozviazať**. Rozviaže sa iba smrťou. (C 1118.) Po sobáší, ak manželia bývajú spolu, právom sa predpokladá, že manželstvo dokonali, pravda okrem prípadu, že by sa dokázal opak. (C. 1015, § 2.) Veď to je prirodzená vec vyplývajúca zo spolunažívania. Dôvodom toho, že takéto manželstvo nemôže rozviazať nijaká ľudská moc, je to, že ide o najdokonalejšie manželstvo, ktoré už aj uskutočnilo svoj cieľ, to jest splodiť dieťa a potom ho aj vychovávať. ...

Dokonané manželstvo nepokrstených rozväzuje sa v prospech viery privilegiom sv. Pavla (C 1120, § 1.) Sv. Pavol totiž píše v prvom liste Korinťanom: „Ostatným hovorím ja, nie Pán: Ak niektorý brat má ženu neveriacu a ona s ním chce žiť, nech ju neprepustí! A ak niektorá žena má muža neveriaceho a on chce s ňou žiť, nech muža neopúšťa! Lebo muž neveriaci posväcuje sa v žene a žena neveriaca posväcuje sa v bratovi. Inak by vaše dietky boli nečisté, ale takto sú sväté. Ak sa však neveriaci chce rozviesť, nech sa rozvedie. Vtedy brat alebo sestra nie sú viazaní, lebo Boh vás k pokoju povolal.“ (7, 12 – 5) ... Toto privilegium možno použiť v každom prípade; **výnimka je, ak pokrstená stránka uzavrela manželstvo s nepokrstenou dosiahnuc dišpenz od prekážky odlišného kultu** (C. 1120, § 2.) (*t.j. ak uzavreli manželstvo v Cirkvi; vtedy nie je možné ho použiť aj keď je jedna zo strán nepokrstená, pozn. red.*)

Na to (*na uplatnenie privilegia, pozn. red.*) však je potrebné, aby:

- a) nepokrstená stránka sa chcela rozviesť, to jest aby odišla od pokrstenej; výnimkou je prípad, ak pokrstená stránka zavinila odôvodnený odchod nepokrstenej (C. 1123), napr. tým, že pokrstená spáchala cudzoložstvo;
- b) aby nepokrstená stránka, ak už nechce odísť, odoprela v pokoji žiť s pokrstenou, preklínajúc meno Božie, zvädzajúc pokrstenú stránku k hriechu každého druhu, neprepustiac súložnicu alebo odopruč výchovu

dietok v kresťanskej viere, slovom žijúc nekresťansky. Preto pokrstená stránka musí pred novým sobášom, ak ju Sv. Stolica od toho nedišpenzovala (C. 1121, § 2), vyzvať nepokrstenú stránku, aby sa osvedčila: a) či aj ona chce sa dať pokrstiť, b) alebo aspoň či chce s ňou nažívať v pokoji, bez urážky Stvoriteľa (sine contumelia Creatoris). (C. 1121, § 1.)

Zdroj: commons.wikimedia.org

6. §. Manželský súhlas

Manželstvo sa uzaviera so súhlasom muža a ženy, ktorí podľa zákona sú na to spôsobilí a tento súhlas prejavujú spôsobom, ktorý je predpísaný zákonom. Teda podstatou uzatvorenia manželstva je súhlas oboch, lebo tu ide o zmluvu, podstatne predpokladajúcu súhlas, ktorý sa nedá nahradiť nijakou ľudskou mocou. (C. 1981, § 1.) Súhlas je akt vôle, ktorým obidve stránky odovzdávajú a prijímajú večné a výlučné právo na telo, pokiaľ ide o akty vhodné na plodenie potomkov. (C. 1081, § 2.) ...

Súhlas musí byť:

a) vnútorný, lebo človek iba vnútorným činom môže zaväzovať vlastnú vôľu. **Ak stránka konala vonkajší čin, predpokladá sa, že s ním aj súhlasila. (C. 1086, § 10.) Ak tvrdí opak, musí to dokázať. ...**

b) súhlas treba dobre uvážiť, lebo ide o doživotný stav. Kontrahenti musia vedieť, že manželstvo je stála ustanovizeň na plodenie dietok (C. 1082), hoci spôsob nepoznajú. Teda musia vedieť, že manželstvo nie je iba na to, aby druh druhovi pomáhal, aby sa zveľadoval majetok a pod. **Nevedomosť o tom obyčajne sa však nepredpokladá v dospelom veku (C. 1082), ale ak sa tvrdí, má sa dokázať. ...**

Keďže súhlas sa skladá z *dvoch prvkov*, a to z poznania a z aktu vôle, zneplatňuje manželstvo okolnosť podstatne ovplyvňujúca poznanie alebo vôľu. Čo do poznania je to *podstatný omyl*, pokiaľ ide o vôľu, *ťažký vonkajší nespravodlivý strach*.

Ak sa omyl týka *podstatného cieľa manželstva*, ktorým je plodenie a výchova detí, ako sme už povedali, manželstvo je neplatné. **Ak sa týka podstatných vlastností: jedinosti a nerozlučiteľnosti, alebo jeho sviatostného rázu, nerobí manželstvo neplatným, hoci tento omyl spôsobuje súhlas** (C. 1084) a to preto, lebo aj vtedy kontrahent môže chcieť skutočné manželstvo. Inak

by manželstvo židov, ktorí myslia, že manželstvo sa rozviaže prepúšťacím listom, ako aj manželstvo schizmatikov, ktorí sú mienky, že manželstvo sa rozviaže pre cudzoložstvo a napokon manželstvo heretikov, ktorí sú presvedčení, že nie je sviatosťou, bolo neplatné, čo nie je pravda, lebo ich manželstvo Cirkev vždy uznáva za platné, ak vyhovovalo podstatným podmienkam. Iné by bolo, keby kontrahent **výslovne a výlučne** chcel uzavrieť polygamické, rozlučiteľné manželstvo (C. 1086, § 2.), alebo pokrstený iba také manželstvo, ktoré nie je sviatosťou. Lebo to sú podstatné vlastnosti a pozitívne vylučujú ich, nechcel by samu podstatu a teda neuzavrel by platné manželstvo, kým v prvom prípade chce skutočné manželstvo, mylne považujúc podstatné vlastnosti za druhotné, ktoré ho však iba v druhom rade determinujú, aby manželstvo uzavrel. ...

Neplatné manželstvo je i vtedy, ak stránku do neho nútili vonkajším a nespravodlivým strachom, pod tlakom ktorého, aby sa oslobodila, bola prinútená voliť manželstvo (C. 1092, §)

1.) Strach musí byť:

a) *ťažký*, a to absolútne, to jest ťažký pre každého, ako strach pred smrťou, pred stratou slobody, existencie a pod., alebo iba relatívne ťažký, to jest ťažký iba so zreteľom na istú osobu, berúc do ohľadu jej pohlavie, vek, povahu, okolnosti, v ktorých sa nachádza a pod. ... *Strach z úcty* (metus reverentialis) sám o sebe nie je ťažký a preto nerobí manželstvo neplatným. Preto ak stránka z úcty k rodičom, predstaveným poslúcha ich rady, pokyny, nahováranie, prosby, ako to obyčajne býva, manželstvo je platné. *Strach musí byť kvalifikovaný*, aby urobil manželstvo neplatným. K menovaným veciam musia pristúpiť i ťažké zvady, hrozby, dlhé a neprijemné naliehanie, znaky stálej nevôle, ktorými sú: zazeranie, urazený pohľad, tvrdé výčitky, takže stav sa stane časom neznesiteľný. ...

b) *musí pochádzať z vonku, zo slobodného dôvodu, (teda od iného človeka, pozn. red.)* nie z vnútornej príčiny, ako od choroby, chudoby, zemetrasenia a pod.

c) *musí byť nahnáný nespravodlivo*, inak je manželstvo platné. Tak je nespravodlivo nahnáný strach, ak otec alebo matka vyhráža sa stránke, že ju vyženú z domu, že ju vydedia a pod. Veď dcéra má právo, aby žila v otcovskom dome, aby dostala zákonitú časť dedičstva. Ale strach by nebol nespravodlivý, keby sa strýko vyhrážal deťom, že jej neporučí dom, ak nepôjde za istého mladíka, lebo deťom nemá právo, aby jej strýko dom poručil a preto tento strach nie je nespravodlivý.

d) nanútené manželstvo musí byť *jediným prostriedkom*, aby sa stránka zbavila strachu.

Prevzaté z knihy Alexandra Spesza: Sviatosti, Spolok sv. Vojtecha, Trnava, 1951

(krátené redakciou)

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/nerozlucitelnost-manzelstva/>